

PSBB Learning Leadership Academy

Bangalore-2021

Class:-VIII Sub:-Sanskrit ii Lang

Topic:- ' इदम् ' शब्दः।

शब्दाः

मकारान्तः पुल्लिङ्गः इदम् शब्दः

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	अयम्	इमौ	इमे
द्वितीया	इमम् / एनम्	इमौ / एनौ	इमान् / एनान्
तृतीया	अनेन - एनेन	आभ्याम्	एभिः
चतुर्थी	अस्मै	आभ्याम्	एभ्यः
पञ्चमी	अस्मात्	आभ्याम्	एभ्यः
षष्ठी	अस्य	अनयोः / एनयोः	एषाम्
सप्तमी	अस्मिन्	अनयोः / एनयोः	एषु

मकारान्तः स्त्रीलिङ्गः इदम् शब्दः

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	इयम्	इमे	इमाः
द्वितीया	इमाम् / एनाम्	इमे / एने	इमाः / एनाः
तृतीया	अनया - एनया	आभ्याम्	आभिः
चतुर्थी	अस्यै	आभ्याम्	आभ्यः
पञ्चमी	अस्याः	आभ्याम्	आभ्यः
षष्ठी	अस्याः	अनयोः / एनयोः	आसाम्
सप्तमी	अस्याम्	अनयोः / एनयोः	आसु

मकारान्तः नपुंसकलिङ्गः इदम् शब्दः

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	इदम्	इमे	इमानि
द्वितीया	इदम् / एनत्	इमे / एने	इमानि / एनानि

शेषं पुंवत्

I यथानिर्दिष्टं शब्दरूपाणि लिखत ।

मूलशब्दः	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
राम	तृतीया			
इदं (पुं)	चतुर्थी			
लता	षष्ठी			
इदं (स्त्री)	प्रथमा			
फल	सप्तमी			
इदं (नपुं)	द्वितीया			

II अधोदत्ते गद्यांशे रेखाङ्कितपदानां “इदं” शब्दरूपाणां लिङ्गं, विभक्तिं वचनं च लिखत ।

इयं मम पाठशाला । अस्याः नाम पद्माशेषाद्रिबालभवनविद्यालयः । अस्मिन् विद्यालये सहस्रशः छात्राः पठन्ति । अत्र विज्ञानप्रयोगशालाः विशालाः । आसु प्रयोगशालासु छात्राः विभिन्नप्रयोगान् कृत्वा विज्ञानविषयान् अवगच्छन्ति । अस्मात् विद्यालयात् उत्तीर्य विदेशं गताः छात्राः अत्यधिकाः । इमे छात्राः विद्यालयाय स्वकृतज्ञतां निवेदयन्ति ।

पदम्	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
इयम्			
अस्याः			
अस्मिन्			
आसु			
अस्मात्			
इमे			

III. उचितशब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत ।

1. _____ पर्वतात् नदी प्रवहति । (इदं)
2. _____ आम्रफलानि मधुराणि सन्ति । (इदं)
3. सः _____ पश्यति । (वृक्ष)
4. _____ छात्रैः अत्र किं क्रियते ? (इदं)
5. भक्तः _____ पूजां करोति । (पुष्प)
6. _____ बालिकानां गृहाणि कुत्र सन्ति ? (इदं)
7. माता _____ पुष्पं यच्छति । (बालिका)
8. _____ छात्राय संस्कृतं रोचते । (इदं)

I. उचितैः ' इदम् ' शब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत।

- 1)----- मम माता अस्ति।
 - 2)-----नद्यां अधिकं जलम् अस्ति।
 - 3)----- बालकस्य नाम किम् ?
 - 4)अहम् श्वः -----फलानि खादिष्यामि।
 - 5)जनाः -----आपणात् पुष्पाणि नयन्ति।
 - 6)त्वं ----- वानरेभ्यः फलानि यच्छ।
 - 7)बालिका -----द्विचक्रिकया शालां गच्छति।
 - 8) भवान्, ----- लेखन्यः कुतः आनीतवान् ?
 - 9)----- गणपतये नमः।
 - 10)अहम् ----- मित्राभ्यां सह क्रीडामि।
-